

Kodeks spółek handlowych. Tom III A. Spółka akcyjna.

Komentarz do art. 301-392

Kodeks spółek handlowych¹

z dnia 15 września 2000 r. (Dz.U. Nr 94, poz. 1037)

Tekst jednolity z dnia 19 kwietnia 2013 r. (Dz.U. 2013, poz. 1030)²

(zm.: Dz.U. 2014, poz. 265, poz. 1161; 2015, poz. 4, poz. 978, poz. 1333, Druk sejmowy Nr 3760)

---

¹ Treść odnośnika publikujemy na końcu ustawy.

² Tekst jednolity ogłoszono dnia 6.09.2013 r.

Tytuł I. Przepisy ogólne

Dział I. Przepisy wspólne

Literatura: R. Adamus, W sprawie wykładni art. 18 § 2–4 k.s.h., PS 2010, Nr 6; P. Antoszek, Charakter prawny uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych zezwalających na dokonanie czynności prawnych przez spółkę, PPH 2006, Nr 7; *tenże*, Cywilnoprawny charakter uchwał wspólników spółek kapitałowych, Warszawa 2009; W. Achramowicz, Ł. Targoszyński, Obcy przedsiębiorcy w polskim prawie, Rzeczp. z 19.11.2013 r.; Allerhand, Kodeks, 1935; B. Bajor, Jednoosobowa spółka z o.o. w świetle prawa handlowego, Warszawa 2002; T. Barański, Wada wkładu niepieniężnego do spółek kapitałowych, PiP 2007, Nr 8; M. Barowicz, Konwersja zobowiązań na kapitał zapasowy, PPH 2010, Nr 10; J. Bąk, K. Oplustil, Ius cogens w prawie spółki akcyjnej – analiza prawno-ekonomiczna, HUK 2007, Nr 2; J. van Bekkum, Commentary on the EU Court’s Decision in Audiolux, ECL 2010, Nr 7; M. Bielecki, Problematyka powiązań typu dominacja-zależność w KSH – Dominacja zarządcza, nadzorczą, personalna, kontraktowa, reguły antykolidacyjne, cz. 2, MoP 2006, Nr 13; P. Bielski, Spółka kapitałowa w organizacji a status przedsiębiorcy, PPH 2002, Nr 6; *tenże*, Zasady stosowania kodeksu cywilnego w sprawach ze stosunków prawnych spółki handlowej i spółdzielni, cz. 1, PS 2010, Nr 9; *tenże*, Zasady stosowania kodeksu cywilnego w sprawach ze stosunków prawnych spółki handlowej i spółdzielni, cz. 2, PS 2010, Nr 10; *Bieniak i in.*, Komentarz KSH, 2011, 2012, 2014; G. Bieniek, Aport w spółce na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego, Zielona Góra 1993; T. Bieniek, P. Pinior, Klientela jako przedmiot wkładu niepieniężnego, PS 2002, Nr 4; P. Bieżyński, Dopuszczalność egzekucji z udziału w spółce z o.o. w organizacji, PS 2010, Nr 10; *tenże*, Pojęcie grupy spółek na tle stosunku dominacji i zależności w kodeksie spółek handlowych, PPH 2013, Nr 7; *tenże*, Pojęcie interesu grupy spółek jako kategoria wyjściowa dla polskiego prawa holdingowego, MoP 2011, Nr 19; P. Błaszczak, Pojęcie siedziby osoby prawnej w nowej ustawie o prawie prywatnym międzynarodowym, PiP 2011, Nr 11; K. Brysiewicz, D. Kulgawczuk, Podmiot decydujący o dopuszczeniu udziałowca do udziału w zgromadzeniu i wykonywaniu przez niego prawa głosu, MPH 2014, Nr 3; S. Buczkowski, Ograniczona odpowiedzialność przedsiębiorcy, Warszawa 1937; D. Busse, Privity to an Arbitration Agreement, IALR 2005, Nr 8; M. Cejmer, Wyłączenie prawa poboru akcji na gruncie postanowień dyrektywy kapitałowej a instytucja kapitału autoryzowanego, w: M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka (red.), Europejskie prawo spółek – Instytucje prawne dyrektywy kapitałowej, t. 2, cz. 2, Kraków 2005; M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka (red.), Europejskie prawo spółek, t. 1–4, Kraków–Warszawa 2004–2008; G. Cern, Czynności prawne podjęte przez zarząd bez zgody właściwego organu spółki kapitałowej, PS 2009, Nr 1; A. Chłopecki, Regulacje spółki publicznej a kodeks spółek handlowych, PPH 2015, Nr 4; *tenże*, Szkoda poniesiona przez spółkę akcyjną a szkoda poniesiona przez akcjonariusza w świetle przepisów kodeksu spółek handlowych i kodeksu cywilnego, PPH 2007, Nr 5; M. Chomiuk, Deklaracja wsparcia jako forma zabezpieczenia zobowiązań, MoP 2007, Nr 11; S. Czepita, Z. Kuniewicz, Spór o konwalidację nieważnych czynności prawnych, PiP 2002, Nr 9; Czerniawski, KSH, 2004; K.A. Dadańska, Działanie osoby prawnej, Warszawa 2006; P.L. Davies, Gower and Davies’ Principles of Modern Company Law, London 2003, 2008; D. Dąbrowski, Rozwiązanie spółki kapitałowej przez sąd na podstawie przepisów Kodeksu spółek handlowych, PUG 2001, Nr 12; M. Dobroś, Prawny skutek skazania za przestępstwo wymienione w art. 18 § 2 k.s.h. jako ograniczenie zdolności prawnej, PPH 2014, Nr 8; A. Doliwa, Prokura w świetle zmienionych przepisów KC, MoP 2003, Nr 20; M. Domagalski, Dwaj powiązani właściciele są traktowani jak jeden, Rzeczp. z 12.2.2007 r.; G. Domański, Brakuje uniwersalnej definicji grupy kapitałowej, w: Prawo koncernowe w Polsce. Legislacyjna biała plama, GP z 17.4.2008 r. – dodatek; *tenże*, Konwersja długu na kapitał; aport czy potrącenie?, PPH 1996, Nr 4; G. Domański, M. Goszczyk, Wybrane zagadnienia prawne organizacji walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, PPH 2002, Nr 1; G. Domański, J. Schubel, Krytycznie o projekcie prawa grup spółek, PPH 2011, Nr 5; *Dziurzyński i in.*, Komentarz KH, 1936; V. Emmerich, M. Habersack, Konzernrecht, Monachium 2008; L. Enriques, The Law on Company Directors’ Self-Dealing: A Comparative Analysis, ICCLJ 2000, Nr 2; J. Fiołka, Własność nieruchomości jako aport, PPH 1993, Nr 1; J. Frąckowiak, O konieczności dalszych zmian prawa cywilnego szczególnie w odniesieniu do

podmiotów i umów gospodarczych, PPH 1999, Nr 3; *tenże*, Trzecia kategoria osób w prawie spółek – zbędna mistyfikacja czy krok w dobrym kierunku, w: *T. Mróz, M. Stec* (red.), Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym, Warszawa 2012; *D. Fuchs*, Tworzenie i funkcjonowanie akcyjnych grup kapitałowych. Zagadnienia prawne, PUG 1996, Nr 11; *J.P. Gaffney*, The Group Of Companies Doctrine And The Law Applicable To The Arbitration Agreement, MIAR 2004, t. 19, Nr 6; *Ł. Gasiński*, Granice swobody kształtowania treści statutu spółki akcyjnej, Warszawa 2014; *tenże*, Umowy akcjonariuszy co do sposobu wykonywania prawa głosu w prawie polskim i amerykańskim, Warszawa 2006; *A. Gburzyńska-Dulewicz*, Członkostwo w zarządzie spółek kapitałowych, PPH 1997, Nr 2; *taż*, Reprezentacja spółek kapitałowych, Warszawa 1997; *A. Gburzyńska-Dulewicz, Z. Roszewski*, Postępowanie rejestrowe w sprawach dotyczących spółek – wybrane zagadnienia na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego, PPH 1999, Nr 9; *I. Gębala*, Cywilnoprawny charakter umowy, której przedmiotem jest przekazywanie zysku w świetle regulacji art. 7 § 1 kodeksu spółek handlowych, *Rej.* 2008, Nr 10; *tenże*, Umowa, której przedmiotem jest przekazywanie zysku (art. 7 kodeksu spółek handlowych), a zasada swobody umów, *Rej.* 2009, Nr 9; *A. Gierat*, Konsekwencje prawne nieprzestrzegania zasad reprezentacji spółek kapitałowych, *PS* 2001, Nr 1; *Gniewek*, Komentarz KC, 2004, 2008; *R. Gólat*, Prawa na dobrach niematerialnych jako przedmiot aportu w spółkach kapitałowych, *PS* 2002, Nr 4; *J. Golonka*, Fuzja spółek per incorporationem w ramach „dominacji krzyżowej”, *PiP* 2009, Nr 5; *M. Gomoła*, Wierzytelność jako przedmiot wkładu do spółki kapitałowej – wybrane zagadnienia, *PS* 2002, Nr 10; *W. Gonet*, Czynności prawne między bankiem a członkami jego organów, *PB* 2005, Nr 9; *G. Gorczyński*, W poszukiwaniu kryterium rozgraniczającego zakres zastosowania statutu personalnego i statutu kontraktowego, *PPPM* 2009, z. t. 4; *M.G. Goss*, Odpowiedzialność wyrównawcza z tytułu przeszacowania aportu na gruncie kodeksu spółek handlowych, *PS* 2006, Nr 11; *M. Goszczyk*, Powstanie praw akcyjnych i akcji, cz. 1, *PPW* 2001, Nr 10; *tenże*, Zmiany statutu i kapitału w spółce akcyjnej. Art. 430–458 KSH. Komentarz, Warszawa 2009; *W. Góralczyk* (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 1999; *J. Górecki*, Osobiste zabezpieczenia wierzytelności w prawie prywatnym międzynarodowym, Warszawa 2013; *tenże*, Słowo wstępne, w: *Kodeks handlowy i przepisy związkowe*, Poznań 1948; *J. Górski*, Przygotowanie umowy w świetle kodeksu zobowiązań, Poznań 1938; *tenże*, Wstęp, w: *Kodeks handlowy i przepisy związkowe*, Poznań 1948; *P. Granecki*, Culpa in contrahendo, *PPH* 2001, Nr 3; *S. Grundmann*, *Europäisches Gesellschaftsrecht*, Heidelberg 2004; *P. Grzejszczak*, Prawo poboru akcji, Warszawa 1998; *S. Gurgul*, Czy w polskim prawie jest dopuszczalne „przekuwanie welonu”, *Rzeczp.* z 6.7.2010 r.; *tenże*, Instrumenty zabezpieczenia wierzytelności a stosowanie przepisów art. 15 i 17 k.s.h., *PS* 2010, Nr 11; *M. Habersack, T. Tröger*, *nIhr naht Euch wieder, schwankende Gestalten* – Zur Frage eines europarechtlichen Gleichbehandlungsgebots beim Anteilshandel, *NZG* 2010, Nr 1; *A. Hajos-Iwańska, I. Prager*, Ograniczenia swobody kształtowania zasad ładu korporacyjnego spółki akcyjnej przez zasadę ścisłości statutu w świetle ekonomicznej analizy prawa, *MPH* 2013, Nr 2; *K. Haładaj*, Ustawa o ofercie publicznej, Warszawa 2009; *P. van Hooghten* (red.), *The European Takeover Directive and Its Implementation*, Oxford 2009; *Hopt, Wiedemann*, *Aktiengesetz*; *K.J. Hopt, H. Wiedemann* (red.), *Aktiengesetz Großkommentar*, Berlin 1992–2015; *I. Hykawy*, Dyrektywy dotyczące prawa spółek w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, w: *M. Saffjan* (red.), *Prawo Wspólnot Europejskich a prawo polskie – Prawo gospodarcze*, t. 5, Warszawa 2002; *tenże*, Komentarz do Pierwszej Dyrektywy Rady dotyczącej ogłaszania danych, ważności zobowiązań i nieważności spółek, w: *M. Saffjan* (red.), *Prawo Wspólnot Europejskich a prawo polskie – Prawo gospodarcze*, t. 5, Warszawa 2002; *J. Ignaczewski*, Interwencja ustawodawcy pilnie potrzebna, *Rzeczp.* z 29.7.2004 r.; *U. Immenga*, *Company Systems and Affiliation*, w: *International Encyclopedia of Comparative Law. Business and Private Organizations*, t. 13, Tybinga 1985; *J. Jacyszyn*, *Know-how jako aport*, *PS* 1997, Nr 2; *Jacyszyn i in.*, Spółka akcyjna, 2001; *J. Jastrzębski, M. Kaliński*, *Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz*, Warszawa 2014; *G. Jędrejek*, Spółka cicha, Warszawa 2008; *J. R. Kaczor*, Sytuacja wkładu niepieniężnego w masie upadłościowej spółki z o.o., *PS* 1999, Nr 7–8; *tenże*, Wniesienie know-how do spółki z o.o., *PPH* 1999, Nr 5; *M. Kaliński*, Szkoda na mieniu i jej naprawienie, Warszawa 2011, 2014; *tenże*, Szkoda poniesiona przez spółkę akcyjną a szkoda poniesiona przez akcjonariusza w świetle przepisów kodeksu spółek handlowych i kodeksu cywilnego – polemika, *PPH* 2007, Nr 9; *T. Kalwat*, Nieważność umowy spółki kapitałowej – art. 21 k.s.h., *PPH* 2002, Nr 5; *I. Karasek*, Artykuł 17 k.s.h. a culpa in contrahendo, *PPH* 2002, Nr 9; *A. Karolak*, O potrzebie zmian regulacji jednoosobowej spółki z o.o. – uwagi de lege ferenda, *MoP* 2003, Nr 8; *tenże*, Prawne mechanizmy ochrony spółki córki oraz jej wierzycieli w strukturze holdingowej, *PS* 2001, Nr 5; *R. Kasprzyk*, Charakter prawny konwersji wierzytelności na udziały lub akcje w spółce kapitałowej, w: *W. Katner, U. Promińska* (red.), *Prawo handlowe*

po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, Warszawa 2010; W. J. Katner, Prawa mniejszości w spółkach kapitałowych, cz. 1, PPH 2002, Nr 3; *tenże*, Prawo działalności gospodarczej. Komentarz, Warszawa 2003; A. Kawalko, Umorzenie udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa 2006; A. Kawulski, Prawo bankowe. Komentarz, Warszawa 2013; A. Kidyba, Atypowe spółki handlowe, Warszawa 2011; *tenże*, Komentarz aktualizowany do art. 11 KSH, LEX/el. 2013; *tenże*, Komentarz aktualizowany do art. 301 KSH, LEX/el. 2013; *tenże*, Komentarz aktualizowany do art. 323 KSH, LEX/el. 2013; *tenże*, Komentarz KSH, t. 1, 2011; *tenże*, Komentarz KSH, t. 2, 2011; *tenże*, O potrzebie zmian w kodeksie spółek handlowych (w przepisach części ogólnej dotyczących spółek osobowych i spółki z o.o.), PPH 2002, Nr 10; T. Kiziukiewicz (red.), Komentarz do ustawy o rachunkowości, Warszawa 2011; A. Klein, Ewolucja instytucji osobowości prawnej, w: E. Łętowska (red.), Tendencje rozwoju prawa cywilnego, Wrocław 1983; W. Klyta, Spółki kapitałowe w prawie prywatnym międzynarodowym, Kraków 2002; *tenże*, Wpływ orzeczenia Europejskiego Trybunału w sprawie Inspire Art z 30 września 2003 r. na europejskie prawo spółek, w: L. Ogiegło, W. Popiołek, M. Szpunar (red.), Rozprawy prawnicze: księga pamiątkowa profesora Maksymiliana Pazdana, Kraków 2005; M. Kłoda, Wybrane zagadnienia intertemporalne Kodeksu spółek handlowych, cz. 2, MoP 2001, Nr 8; A. Koch, Braki przy wpisie spółki z o.o. do rejestru handlowego i konsekwencje ich nieusunięcia (art. 173 k.h.), PPH 1996, Nr 4; *tenże*, Następstwa przekroczenia przez zarządy spółek kapitałowych ograniczeń do dokonywania czynności prawnych na tle kodeksu handlowego i projektu prawa spółek handlowych, PPH 2000, Nr 6; *tenże*, Podważanie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, Warszawa 2011; *tenże*, Sankcja nieważności niektórych czynności prawnych spółek kapitałowych, dokonanych bez uchwały wspólników, w: A. Nowicka (red.), Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi S. Sołtysińskiemu, Poznań 2004; *tenże*, Zasady i przesłanki odpowiedzialności za szkody wyrządzone spółce z ograniczoną odpowiedzialnością na tle przepisów kodeksu spółek handlowych, w: M. Pyziak-Szafnicka (red.), Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara, Kraków 2004; Koch, *Napierata*, Prawo, 2005, 2013; Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego działająca przy Ministrze Sprawiedliwości, Księga pierwsza Kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem, Warszawa, 2008; A. Kondracka, Prawo własności jako aport do spółki akcyjnej, Radca Prawny 1999, Nr 3; A.A. Koronkiewicz, Spółka cicha na tle prawa i doktryny, PPH 2007, Nr 5; B. Kozłowska-Chyła, Sposób reprezentacji spółki kapitałowej nieprowadzącej działalności gospodarczej przez jej zarząd, PPH 2015, Nr 3; R. Kraakman i in., The Anatomy of the Corporate Law, Oxford 2009; N. Kraj, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji – dopuszczalność prowadzenia egzekucji z udziału wspólnika, PPH 2001, Nr 10; Kruczalak, Komentarz KSH, 2001; P. Księżak (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, LEX/el. 2014; Z. Kukula, Ograniczenia w pełnieniu funkcji we władzach spółek, PS 2010, Nr 5; Z. Kuniewicz, Działanie zarządu in corpore w spółce kapitałowej, PrzegSąd 1999, Nr 10; Z. Kuniewicz, S. Czepita, Aspekty wadliwości czynności prawnych spółki kapitałowej, RPEiS 2002, z. 3; R.L. Kwaśnicki, Mandaty wygasły czy nie, Rzeczp. z 29.6.2004 r.; *tenże*, Możliwość dochodzenia wierzytelności od spółki-matki, MoP 2010, Nr 19 – dodatek; *tenże*, Swoboda w kształtowaniu treści umów i statutów spółek kapitałowych (na tle prawa niemieckiego), Warszawa 2010; *tenże*, Wpływ nowelizacji Kodeksu spółek handlowych na mandaty niektórych członków organów nadzoru spółek kapitałowych, MoP 2004, Nr 20; *tenże*, Wygasłe mandaty, Rzeczp. z 7.4.2004 r.; R.L. Kwaśnicki, M. Przygodzka, Umowy holdingowe w prawie prywatnym oraz podatkowym, cz. 1, R.Pr. 2005, Nr 4; B. Lackoroński, Odpowiedzialność za tzw. szkody pośrednie w polskim prawie cywilnym, w: J. Jastrzębski (red.), Odpowiedzialność odszkodowawcza, Warszawa 2007; J. Leadley, L. Williams, Peterson Farms: There is no Group of Companies Doctrine in English Law, IALR 2004, Nr 7; S. Leible, J. Reichert (red.), Internationales Gesellschaftsrecht, Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, t. 6, München 2013; T. Leipert, Istota concernu a art. 4 § 1 pkt f k.s.h., PPH 2006, Nr 2; M. Leśniak, Postępowanie w sprawach o wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym, PPH 2001, Nr 5; *tenże*, Zakres kognicji sądu rejestrowego wobec uchwał zgromadzeń wspólników lub walnych zgromadzeń sprzecznych z ustawą w świetle uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 18.9.2013 r. (III CZP 13/13), PPH 2014, Nr 10; J. Lic, Spółka cywilna. Problematyka podmiotowości prawnej, Warszawa 2013; O. Lipińska, Ochrona spółki akcyjnej przed nadużywaniem praw wynikających z akcji, PPH 2002, Nr 7; Litwińska-Werner, Komentarz KSH, 2005, 2007; *taż*, Nadużycie formy spółki, SPP 2007, 3(6) – 4(7); *taż*, Typologia spółek w Kodeksie spółek handlowych, PUG 2001, Nr 2; R. Longchamps de Berier, Studya nad istotą osoby prawniczej, Lwów 1911; M. Lutter, Europäisches Unternehmensrecht, Berlin 1996; *tenże*, Ryzyko z tytułu odpowiedzialności powstającej w stadium tworzenia spółki z o.o. na gruncie prawa niemieckiego, PPH 1999, Nr 1; *tenże*, Theorie der

Mitgliedschaft, AcP 1980, t. 180; *P. Machnikowski*, Prawne instrumenty ochrony zaufania przy zawieraniu umowy, Wrocław 2010; *M. Maciąg*, Kilka uwag na temat wniesienia prawa użytkowania wieczystego jako aportu do spółki akcyjnej, PS 2008, Nr 7–8; *A. Malarewicz*, *A. Sakowicz*, Wierzytelność współnika-akcjonariusza wobec spółki kapitałowej jako przedmiot potrącenia i konwersji, cz. 1, PS 2007, Nr 3; *ciż*, Wierzytelność współnika-akcjonariusza wobec spółki kapitałowej jako przedmiot potrącenia i konwersji, cz. 2, PS 2007, Nr 4; *G. Maślanko*, *T. Napierała*, Mandaty nie wygasły, Rzeczyp. z 1.6.2004 r.; *M. Mataczyński*, Cywilnoprawne skutki naruszenia obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji spółek publicznych, Warszawa 2011; *tenże*, Kolidzynoprawne pojęcie siedziby osoby prawnej, KPP 2013, Nr 22, z. 2; *tenże*, Możliwość ustalenia przez spółkę nieistnienia prawa do wykonywania prawa głosu przez akcjonariusza, PPH 2014, Nr 10; *tenże*, Obowiązek implementacji dyrektywy w prawie wewnętrznym i skutki jego niewykonania, w: *M. Cejmer*, *J. Napierała*, *T. Sójka* (red.), Europejskie prawo spółek, t. 2, Kraków 2005; *tenże*, Transgraniczne przeniesienie siedziby statutowej polskiej spółki handlowej za granicę, PPPM 2013, t. 13; *S. Maul*, *D. Muffat-Jeandet*, *J. Simon* (red.), Takeover bids in Europe. The Takeover Directive and its implementation in the Member States, Freiburg im Breisgau 2008; *A. Mączyński*, Die Rekodifikation des autonomen Privatrechts in Polen im Kontext der Europäisierung, w: *R. Welsler* (red.), Die Rekodifikation des Privatrechts in Zentral- und Osteuropa zwischen Reformbedarf und Tradition, Wiedeń 2013; *M. Michalski*, Kontrola kapitałowa nad spółką akcyjną, Kraków 2004; *tenże*, O pojęciu i zakresie regulacji spółki publicznej, PPH 2008, Nr 1; *tenże*, Pośrednie nabycie akcji spółki w świetle ustawy o ofercie publicznej a regulacja pośredniego nabycia akcji przewidziana w KSH, MoP 2012, Nr 5; *A. Michnik*, Postępowanie o wpis do rejestru przedsiębiorców, Warszawa 2009; *A. Michór*, W sprawie skutków naruszenia art. 18 § 2–3 k.s.h., Rej. 2010, Nr 2; *M. Miecziński*, Niedokapitalizowanie spółki z o.o. a wysokość kapitału zakładowego, PPH 1998, Nr 6; *C. Mik*, Wykładnia zgodna prawa krajowego z prawem Unii Europejskiej, w: *S. Wronkowska* (red.), Polska kultura prawna a proces integracji europejskiej, Kraków 2005; *A. Mikula*, *A. Piotrowska*, Wyłączenie i ograniczenie prawa głosu w spółce akcyjnej, PPH 2003, Nr 6; *M. Minas*, Aport w spółce kapitałowej, Gdańsk 2000; *tenże*, Zdolność aportowa, Rejent 1995, Nr 9; *J. Modrzejewski*, Jednoosobowa spółka z o.o. w przepisach kodeksu spółek handlowych w świetle dwunastej dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich, PPH 2001, Nr 1; *L. Moskwa*, Prokura – kilka uwag w kwestii nowej regulacji, w: *M. Zieliński* (red.), W kręgu teoretycznych i praktycznych aspektów prawoznawstwa. Księga jubileuszowa Prof. B. Ziemanina, Szczecin 2005; *T. Mróz*, *M. Stec*, Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym, Warszawa 2012; *F.M. Mucciarelli*, Equal treatment of shareholders and European Union law. Case note on the Decision „Audiolux” of the European Court of Justice, ECFR 2010, Nr 1; *Namitkiewicz*, KH, 1937; *J. Napierała*, Dyrektywa jako instrument integracji prawa spółek, w: *M. Cejmer*, *J. Napierała*, *T. Sójka* (red.), Europejskie prawo spółek, t. 1, Kraków 2004; *tenże*, Europejskie prawo spółek, Warszawa 2006, 2013; *tenże*, Przekształcenie spółki zagranicznej w spółkę krajową w świetle wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Vale, RPEiS 2013, Nr 1; *tenże*, Uwagi na temat wykładni prawa krajowego zgodnej z dyrektywami europejskiego prawa spółek, HUK 2008, Nr 3; *J.P. Naworski*, Skutki przekroczenia przez zarządy spółek kapitałowych ograniczeń do dokonywania czynności prawnych (próba wykładni art. 17 Kodeksu spółek handlowych), PPH 2001, Nr 1; *G. Nita-Jagielski*, Koncepcja podmiotu prawnego według kodeksu cywilnego a regulacje prawa koncernowego, w: *T. Mróz*, *M. Stec* (red.), Instytucje prawa handlowego w przyszłym Kodeksie cywilnym, Warszawa 2012; *A. Nowacki*, Konwersja długu na kapitał, PPH 2008, Nr 12; *tenże*, Reprezentacja spółki kapitałowej w organizacji, PS 2010, Nr 10; *J. Nowacki*, „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, PiP 1964, Nr 3; *D. Nowak*, Wadliwa spółka kapitałowa w prawie niemieckim i w prawie polskim, Rej. 2009, Nr 9; *tenże*, Wadliwa spółka partnerska, Warszawa 2010; *tenże*, Wadliwa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w: *W.J. Katner*, *U. Promińska* (red.), Prawo handlowe po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, Warszawa 2010; *E. Nowińska*, *M. Du Vall*, Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Warszawa 2010; *J. Okolski*, *J. Modrzejewski*, *Ł. Gasiński*, Natura stosunku korporacyjnego spółki akcyjnej, PPH 2000, Nr 8; *ciż*, Zasada równego traktowania akcjonariuszy na gruncie k.s.h., PPH 2002, Nr 10; *J. Okolski*, *W. Opalski*, Znaczenie prawa handlowego w świetle koncepcji jedności prawa cywilnego, PPH 1992, Nr 1; *M. Olechowski*, Interes spółki kapitałowej wobec relacji kontraktowych w grupach spółek (zagadnienia wybrane), w: *M. Modrzejewska* (red.), Prawo handlowe XXI w. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Prof. J. Okolskiego, Warszawa 2010; *tenże*, O relacji między szkodą poniesioną przez spółkę akcyjną a szkodą poniesioną przez akcjonariusza – polemika, PPH 2007, Nr 9; *A. Opalski*, Akcjonariuszy wiąże dobre obyczaje, GP z 30.10.2007 r.;

tenże, Europejskie prawo spółek. Zasady prawa europejskiego i ich wpływ na polskie prawo spółek, Warszawa 2010; *tenże*, Granice podmiotowości prawej spółek kapitałowych. Glosa do wyroku SA w Warszawie z 7.2.2007 r., Gl. 2008, Nr 4; *tenże*, Kapitał zakładowy. Zysk. Umorzenie, Warszawa 2002; *tenże*, Koncern w polskim prawie spółek – porównanie z prawem niemieckim, PPH 1998, Nr 7; *tenże*, O pojęciu interesu spółki handlowej, PPH 2008, Nr 11; *tenże*, O potrzebie systemowej analizy instytucji wspólnych dla zrzeszeń, SPP 2009, Nr 2; *tenże*, Obowiązek lojalności w spółkach kapitałowych, KPP 2008, Nr 2; *tenże*, Pojęcie organu osoby prawnej, PiP 2009, Nr 1; *tenże*, Pojęcie spółki dominującej i zależnej w KSH – zagadnienia wybrane, MPH 2012, Nr 3; *tenże*, Prawo właściwe dla osób prawnych w świetle projektu ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe, w: Księga pamiątkowa Sądu Arbitrażowego przy KIG, Warszawa 2010; *tenże*, Prawo zgrupowań spółek, Warszawa 2012; *tenże*, Problemy regulacji grup spółek w Polsce – wnioski de lege ferenda, MPH 2012, Nr 4; *tenże*, Rada nadzorcza w spółce akcyjnej, Warszawa 2006; *tenże*, Reforma kapitału zakładowego spółek akcyjnych – implementacja dyrektywy 2006/68/WE do prawa polskiego, PPH 2008, Nr 9; *tenże*, Stan i perspektywy europejskiego prawa spółek a rozwój polskiego prawa spółek, SPP 2008, z. 1; *tenże*, Standardy postępowania zarządu spółki publicznej w przypadku próby wrogiego przejęcia, PPH 2011, Nr 8; *tenże*, Swoboda osiedlania się spółek w świetle wyroku w sprawie Cartesio, PiP 2009, Nr 8; *tenże*, Transakcje między podmiotami powiązаныmi w prawie spółek, PPH 2012, Nr 11; *tenże*, W sprawie nowelizacji kodeksu spółek handlowych, PPH 2009, Nr 12; *tenże*, W sprawie sposobu implementacji Dziesiątej Dyrektywy dotyczącej transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych, PPH 2009, Nr 8; *tenże*, W sprawie tzw. zasady „lustra”, czyli o reprezentacji bierniej spółki kapitałowej wobec jej piastunów, MoP 2015, Nr 7 – wkładka; *tenże*, Wprowadzenie. Europejskie prawo spółek. Zbiór aktów prawnych, Warszawa 2011; *tenże*, Wybrane problemy ustalania prawa właściwego dla osób prawnych w świetle nowej ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe, w: J. Poczobut (red.), Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego, Warszawa 2013; A. Opalski, W. Achramowicz, Kontrowersje wokół przejęcia spółki dominującej przez zależną spółkę z o.o., MPH 2013, Nr 3; A. Opalski, K. Oplustil, T. Siemiątkowski, S. Soltyskiński, A. Szumański, J. Warchol, Projekt reformy struktury majątkowej spółki z o.o., PPH 2010, Nr 12; A. Opalski, M. Romanowski, O potrzebie zasadniczej reformy polskiego prawa spółek, PPH 2008, Nr 6; K. Oplustil, Instrumenty nadzoru korporacyjnego (corporate governance) w spółce akcyjnej, Warszawa 2010; *tenże*, Łącznik siedziby spółki w nowym prawie prywatnym międzynarodowym. Uwagi na tle prawa europejskiego, KPP 2011, z. 3; *tenże*, O potrzebie proeuropejskiej wykładni polskiego prawa spółek, PPH 2010, Nr 9; *tenże*, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w projekcie ustawy – Kodeks spółek handlowych, cz. 2, TPP 2000, Nr 3; *tenże*, Transgraniczne przekształcenie i podział spółki w świetle prawa europejskiego i polskiego, KPP 2014, z. 1; *tenże*, Wierzytelność wobec spółki kapitałowej jako przedmiot potrącenia i konwersji, PPH 2002, Nr 2 – wkładka; *tenże*, Wkłady niepieniężne w prawie europejskim i polskim – zdolność aportowa, zabezpieczenie należytej wyceny, ukryte aporty, w: M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka (red.), Europejskie prawo spółek, t. 2, Kraków 2005; K. Oplustil, M. Spyra, Fuzja transgraniczna z udziałem polskich spółek kapitałowych w świetle prawa europejskiego i polskiego, w: M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka (red.), Europejskie prawo spółek – Spółki zagraniczne w Polsce, t. 4, Kraków 2008; K. Oplustil, T. Włudyka, Das polnische Konzernrecht – Bemerkungen de lege lata und de lege ferenda, w: B. Erle, W. Goette, D. Kleindiek, G. Krieger, H.-J. Priester, Ch. Schubel, M. Schwab, C. Teichmann, C.-H. Witt (red.), Festschrift für P. Hommelhoff, Köln 2012; K. Osajda, Kodeks spółek handlowych w orzecznictwie Sądu Najwyższego w I półroczu 2004 r., Gl. 2005, Nr 2; Osajda, Komentarz KC, t. 1, 2013; Osajda, Komentarz KC, t. 2, 2013; R. Pabis, O potrzebie nowelizacji kodeksu spółek handlowych, PS 2003, Nr 2; *tenże*, Skutki wadliwości czynności prawnych w świetle art. 17 § 1 i § 2 k.s.h., PPH 2001, Nr 6; *tenże*, Spółka z o.o., 2006; *tenże*, Wniesienie aportu (a w szczególności prawa własności nieruchomości lub prawa wieczystego użytkowania) do spółki kapitałowej, Rej. 2006, Nr 6; *tenże*, Zmiany przepisów kodeksu spółek handlowych, PPH 2005, Nr 11; S. Pawelec, Podmiotowe ograniczenia prawa poboru w spółce akcyjnej, PPH 2007, Nr 4; M. Pazdan, Kodeks spółek handlowych a kodeks cywilny, PiP 2001, Nr 2; *tenże*, Podmioty bez osobowości prawnej, w: M. Zieliński (red.), W kręgu teoretycznych i praktycznych aspektów prawoznawstwa, Ks. jub. Prof. B. Ziemanina, Szczecin 2005; *tenże*, Prawo prywatne międzynarodowe, Warszawa 2012; Pietrzykowski, Komentarz KC, t. 1, 2003, 2005; P. Piniór, Dominacja krzyżowa. Zarys problematyki, w: J. Frąckowiak (red.), Kodeks spółek handlowych po pięciu latach, Wrocław 2006; *tenże*, Umowa przewidująca zarządzanie spółką zależną, w: J. Gospodarek (red.), Umowy gospodarcze. Zagadnienia wybrane, Warszawa 2009; E. Płonka, Osoba prawna jako członek zarządu spółki kapitałowej, PiP 1991, Nr 5;

Przed Art. 1

Tytuł I. Przepisy ogólne

J. Poczobut, Osoby prawne w polskim prawie prywatnym międzynarodowym, PiP 1969, Nr 8–9; *tenże*, Statut personalny osób prawnych w projekcie ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe z sierpnia 2010 r., w: *J. Gudowski, K. Weitz* (red.), Aurea praxis aurea teoria. Księga pamiątkowa Prof. Tadeusza Erecińskiego, Warszawa 2011; *C. Podsiadlik*, Wykorzystanie podwyższenia kapitału zakładowego do stabilizacji i sanacji układu sił w spółce akcyjnej, PS 2003, Nr 1; *W. Popiołek*, Akcja – prawo podmiotowe, Warszawa 2010; *tenże*, Holding bankowy w świetle przepisów ustawy z 14.6.1996 r. o łączeniu i grupowaniu niektórych banków w formie spółki akcyjnej, w: *M. Bączyk, J.A. Piszczek, E. Radomska, M. Wilke* (red.), Księga pamiątkowa ku czci Prof. L. Steckiego, Toruń 1997; *tenże*, Podmiotowy zakres zastosowania art. 6 kodeksu spółek handlowych, PS 2001, Nr 7–8; *tenże*, Udział w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jako przedmiot wkładu niepieniężnego do innej spółki – zagadnienia wybrane, Rej. 1995, Nr 9; *tenże* (red.), Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych, Warszawa 2014; *tenże*, Wygaśnięcie mandatu członka organu spółki kapitałowej – zagadnienia wybrane, w: *J. Frąckowiak* (red.), Kodeks spółek handlowych po pięciu latach, Wrocław 2006; *M. Poźniak-Niedzielska*, Funkcjonowanie spółki dominującej w świetle przepisów k.s.h., PPH 2002, Nr 10; *taż*, Jeszcze w sprawie zdolności aportowej przedsiębiorstwa spółdzielni, PPH 2001, Nr 11; *S. Prechal*, Directives in EC Law, Oxford 2005; *G. Psaroudakis*, The Mandatory Bid and Company Law in Europe, ECFR 2010, Nr 4; *Pyzioł*, Komentarz KSH, 2008; *A. Radwan*, Prawo poboru w spółce akcyjnej, Warszawa 2004; *Z. Radwański* (red.), Księga pierwsza Kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem, Warszawa 2009; *tenże*, Podmioty prawa cywilnego w świetle zmian Kodeksu cywilnego przeprowadzonych ustawą z 14.2.2003 r., PrzegSąd 2003, Nr 7–8; *tenże*, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2005; *tenże*, Prawo dogania ekonomii, Rzeczp. z 27.6.2002 r.; *tenże* (red.), Zielona księga. Optymalna wizja Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2006; *T. Raiser*, Die Haftungsbeschränkung ist kein Wesensmerkmal der juristischen Person, w: *U. Schneider* (red.), Festschrift für M. Lutter, Köln 2000; *A. Rataj, R.L. Kwaśnicki*, Uporządkować hierarchię powiązań między spółkami, Rzeczp. z 5.9.2006 r.; *M. Rodzyńkiewicz*, Kilka uwag o rezygnacji piastuna spółki kapitałowej z zajmowanego stanowiska, PPH 2014, Nr 5; *tenże*, Komentarz KSH, 2007, 2012, 2013; *tenże*, Kompleksowa regulacja jest pilnie potrzebna, w: Prawo koncernowe w Polsce. Legislacyjna biała plama, GP z 17.4.2008 r. – dodatek; *M. Romanowski*, Pojęcie spółki dominującej w kodeksie spółek handlowych, PiP 2004, Nr 5; *tenże*, Trzeba pilnie przygotować regulację prawa grup spółek odpowiadającą na współczesne wyzwania obrotu, w: Prawo koncernowe w Polsce. Legislacyjna biała plama, GP z 17.4.2008 r. – dodatek; *tenże*, W sprawie pojęcia i natury spółki publicznej, PPH 2009, Nr 3; *tenże*, Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego, Warszawa 2004; *tenże*, Wnioski dla prawa polskiego wynikające z uregulowań prawa grup kapitałowych w wybranych systemach prawnych państw UE, Japonii i USA, SPP 2008, Nr 2(9); *tenże*, Zasada „jedna akcja – jeden głos” a natura spółki akcyjnej, HUK 2008, Nr 4 (6); *tenże*, Zasada jednakowego traktowania udziałowców spółki kapitałowej, cz. 1, PPH 2005, Nr 1; *tenże*, Zasada jednakowego traktowania udziałowców spółki kapitałowej, cz. 2, PPH 2005, Nr 2; *tenże*, Zdolność aportowa i wycena konwersji długu na kapitał, PPH 2003, Nr 12; *tenże*, Zróźnicowanie ceny emisyjnej akcji w świetle kodeksu spółek handlowych, PPH 2003, Nr 10; *M. Romanowski, A. Opalski*, Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych reformująca niektóre założenia instytucji kapitału zakładowego, MoP 2009, Nr 14; *Z. Roszewski*, Kasacja w postępowaniu przed sądem rejestrowym. Komentarz, PS 2000, Nr 1; *M. Rożnowska*, Pojęcie zgody organu spółki kapitałowej (art. 17 § 1 i 2 k.s.h.), PPH 2004, Nr 2; *K. Rudnicki*, Osoba prawna jako organ innej osoby prawnej, PS 1999, Nr 10; *tenże*, Uzależnienie działania zarządu spółki kapitałowej od decyzji innych organów spółki, MoP 2000, Nr 7; *O. Sandrock*, Die Konkretisierung der Überlagerungstheorie in einigen zentralen Einzelfragen. Ein Beitrag zum internationalen Gesellschaftsrecht, w: Festschrift für Beitzke, Berlin 1979; *tenże*, The Extension of Arbitration Agreements to Non-Signatories: An Enigma still Unresolved, w: *T. Baums, K.J. Hopt, N. Horn* (red.), Corporations, Capital Markets and Business in the Law, Liber Amicorum Richard M. Buxbaum, London 2000; *A. Schall*, Kapitalaufbringung nach dem MoMiG, ZGR 2009, Nr 1; *K. Schmidt*, Gesellschaftsrecht, Köln 2002; *tenże*, Handelsrecht, Köln 1999; *tenże*, Reforma niemieckiego prawa spółek i prawa upadłościowego, KPP 2009, z. 3; Scholz Kommentar zum GmbH-Gesetz, Köln 2000; *J. Schubel*, Gestaltungsfreiheit und Gestaltungsgrenzen im polnischen Vertragskonzern, Tübingen 2010; *tenże*, Nowa regulacja prawa koncernowego na Węgrzech a reforma prawa grup spółek w Polsce, HUK 2010, Nr 1, poz. 9; *Siemiątkowski, Potrzeszcz*, Komentarz KSH, t. 1, 2010, 2012; *Siemiątkowski, Potrzeszcz*, Komentarz KSH, t. 3, 2012; *ciż*, Zmiany w kodeksie spółek handlowych – omówienie i komentarz, cz. 1, PPH 2004, Nr 2; *K. Skawiańczyk*, Podwyższenie kapitału zakładowego przez konwersję wierzytelności, cz. 1, MoP 2000, Nr 2; *tenże*, Podwyższenie kapitału zakładowego

w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa 2009; *J. Skąpski*, Nieruchomość jako aport do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, KPP 1993, z. 2; *E. Skibińska*, Pojęcie siedziby spółki handlowej – wybrane zagadnienia, w: *T. Mróz, M. Stec* (red.), Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym, Warszawa 2012; *taż*, Prounijna wykładnia prawa spółek w przypadku spillover effect, MPH 2011, Nr 1; *K. Skrzypek-Lukowska*, Dopuszczalność egzekucji z udziałów w spółce z o.o. w organizacji, PS 2004, Nr 11; *B. Smykla*, Grupy bankowe w polskim systemie bankowym, BiK 1997, Nr 1–2; *J. Sokołowski*, Pożyczki wspólników na rzecz spółki. Nowa regulacja kodeksu spółek handlowych na tle rozwiązań niemieckich, PPH 2002, Nr 2; *tenże*, Ukryte wkłady niepieniężne w prawie niemieckim, europejskim i polskim, PPH 2001, Nr 2; *B. Sołtys*, Klientela przedmiotem aportu w spółkach kapitałowych, AUWr 1995, Nr 1770; *S. Sołtysiński*, Bierna reprezentacja spółki kapitałowej, MoP 2015, Nr 7 – wkładka; *tenże*, Charakter prawny uchwał rady nadzorczej, w: *M. Modrzejewska* (red.), Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego, Warszawa 2010; *tenże*, Czynności rozporządzające. Przyczynek do analizy podstawowych pojęć cywilistycznych, w: *J. Błeszyński, J. Rajski* (red.), Rozprawy z prawa cywilnego. Księga Pamiątkowa ku czci Witolda Czachórskiego, Warszawa 1985; *tenże*, Indywidualne i kolektywne uprawnienia pracowników w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji: zagadnienia wybrane, w: *A. Janik* (red.), Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Andrzejowi Całowski, Warszawa 2009; *tenże*, Kodeks spółek handlowych (podstawowe założenia), PiP 2000, Nr 11; *tenże*, Prawo właściwe dla spółek prawa handlowego, Rej. 2001, Nr 7–8; *tenże*, Przepisy ogólne kodeksu spółek handlowych (wybrane zagadnienia), PiP 2001, Nr 7; *tenże*, Skutki działań piastunów wadliwego składu zarządu lub rady nadzorczej w spółkach kapitałowych oraz spółdzielniach, w: *L. Ogiegło, W. Popiołek, M. Szpunar* (red.) Księga pamiątkowa Profesora M. Pazdana, Kraków 2005; *tenże*, Ważność umowy zawartej przez członka zarządu spółki z o.o. (głosa do wyr. SN z 11.1.2002 r., IV CKN 1903/00, OSNC 2002, Nr 11, poz. 137), PPH 2002, Nr 10; *tenże*, Zgrupowania spółek: dylematy ustawodawcy, w: Najnowsze trendy w polskim i niemieckim prawie spółek i prawie koncernowym, MoP 2011, Nr 24 – dodatek; *Sołtysiński i in.*, Komentarz KH, t. 1, 1994, 1997, 2012; *Sołtysiński i in.*, Komentarz KH, t. 2, 1998; *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 1, 2006, 2012; *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 2, 2005; *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 3, 2003, 2008, 2012, 2013; *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 4, 2012, 2015; *Sołtysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 5, 2008; *S. Sołtysiński, M. Mataczyński*, Prawo kolizyjne spółek, w: *A. Koch, J. Napierała* (red.), Prawo spółek handlowych. Podręcznik akademicki, Warszawa 2013; *S. Sołtysiński, A. Szumański*, Zmienić kodeks spółek handlowych i kodeks cywilny czy wydać odrębną ustawę o charakterze kompleksowym, w: Prawo koncernowe w Polsce. Legislacyjna biała plama, GP z 17.4.2008 r. – dodatek; *J. Sozański*, Czy dyrektywy prawa spółek mogą wywoływać skutek bezpośredni?, PS 2004, Nr 7–8; *T. Sójka*, Umowa objęcia akcji, Warszawa 2012; *tenże*, Umowa przewidująca odprowadzanie zysku przez spółkę akcyjną a zasada utrzymania kapitału zakładowego, w: *M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka* (red.), Europejskie prawo spółek, t. 2, cz. 2, Kraków 2005; *tenże* (red.), Ustawa o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Komentarz, Warszawa 2010; *tenże*, Zasada równego traktowania akcjonariuszy w kodeksie spółek handlowych – zagadnienia podstawowe, RPEiS 2000, Nr 4; SPC, cz. ogólna, t. 1, 1985; SPH, t. 1, 2009; SPH, t. 2, 2012; SPH, t. 2A, 2007; SPH, t. 2B, 2007; SPH, t. 5, 2011; SPH, t. 8; SPP, t. 1, 2012; SPP, t. 2, 2002; SPP, t. 5; SPP, t. 8, 2011; SPP, t. 9, 2015; SPP, t. 16, 2008; SPP, t. 17A, 2010; SPP, t. 17B, 2010; SPP, t. 20A, 2014; *T. Staranowicz*, Regulacja prawna holdingu w k.s.h., R.Pr. 2003, Nr 6; *J. Stasiak*, Artykuł 15 § 1 kodeksu spółek handlowych a poręczenie wekslowe, PS 2005, Nr 11; *Strzępka*, Komentarz KSH, 2012, 2013; *Strzępka*, Komentarz KSH, t. 2, 2005; *tenże*, Zabezpieczenie przez spółkę dominującą zobowiązań zaciągniętych przez spółki zależne, cz. 1, PS 2002, Nr 12; *tenże*, Zabezpieczenie przez spółkę dominującą zobowiązań zaciągniętych przez spółki zależne, cz. 2, PS 2003, Nr 1; *A. Suszał*, Zdolność aportowa nazw handlowych w świetle minimalizacji funkcji gwarancyjnej kapitału zakładowego w spółkach kapitałowych, PPH 2010, Nr 8; *Szajkowski, Tarska*, Prawo, 2004; *R. Szczepaniak*, Bezskuteczność względna czynności prawnej jako skutek nadużycia prawa do posługiwania się formą osoby prawnej, PPH 2009, Nr 1; *tenże*, Kwestia nieważności czynności prawnych jako skutek nadużycia prawa do posługiwania się formą osoby prawnej, PPH 2008, Nr 2; *tenże*, Nadużycie prawa do posługiwania się formą osoby prawnej, Toruń 2009; *R. Szczesny*, Konieczność zatwierdzenia umowy holdingowej przez akcjonariuszy spółek handlowych, PPH 2006, Nr 5; *A. Szlęzak, P. Moskwa*, Kilka uwag o wnoszeniu aportów do spółek kapitałowych – na marginesie wyroku Sądu Najwyższego z 19 października 2006 r., PrzegSąd 2012, Nr 1; *A. Szpunar*, Bezpośredni skutek dyrektywy w postępowaniu przed sądem

krajowym (uwagi na tle najnowszego orzecznictwa), PiP 2004, Nr 9; *tenże*, O konwalidacji wadliwych czynności prawnych, PiP 2002, z. 7; A. Szumański, Czynności prawne spółki kapitałowej podjęte przez jej zarząd bez zgody rady nadzorczej lub zgromadzenia wspólników walnego zgromadzenia, PPH 1997, Nr 7; *tenże*, Dyrektywy weryfikacji zdolności aportowej wkładów niepieniężnych do spółek kapitałowych przez sąd rejestrowy, PrzegSąd 1997, Nr 9; *tenże*, Hybrydalne typy spółek handlowych, PPH 2000, Nr 6; *tenże*, Nadzorowany nie może być nadzorującym, GP z 8.4.2004 r; *tenże*, Nowe polskie prawo spółek handlowych, PPH 2001, Nr 1; *tenże*, Nowe rodzaje przekształceń w spółki handlowe – uwagi systemowe, MoP 2011, Nr 1; *tenże*, Ograniczona regulacja prawa holdingowego (prawa grup spółek) w kodeksie spółek handlowych, PiP 2001, Nr 3; *tenże*, Pojęcie i przedmiot aportu do spółki akcyjnej, PPH 1995, Nr 1; *tenże*, Potrzeba i zakres projektowanej nowej regulacji prawa holdingowego w Polsce, w: W. J. Kater, U. Promińska (red.), Prawo handlowe po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, Warszawa 2010; *tenże*, Wkłady niepieniężne do spółek kapitałowych, Warszawa 1997; *tenże*, Wpływ uczestnictwa spółki kapitałowej w grupie spółek na wiązanie zapisem na sąd polubowny dokonany przez inną spółkę z grupy, PPH 2008, Nr 5; *tenże*, Wykonanie obowiązku wniesienia do spółki kapitałowej rzeczy ruchomej tytułem aportu, PPH 1996, Nr 3; J. Szwaja, Ustanowienie, udzielenie oraz odwołanie prokury przez spółkę handlową, PS 2003, Nr 7–8; M. Szydło, Działalność spółek pozornie-zagranicznych w Polsce – uwagi de lege ferenda, PPH 2008, Nr 6; *tenże*, Przeniesienie siedziby statutowej spółki kapitałowej za granicę, Rej. 2008, Nr 7–8; *tenże*, Statut personalny osób prawnych w projekcie nowej ustawy – prawo prywatne międzynarodowe, KPP 2007, Nr 1; R. Szymkowiak, P. Zgliński, Skutki nowelizacji definicji spółki dominującej, PS 2004, Nr 6; R. Szyszko, Regulacja dominacji (zależności) zawarta w k.s.h., cz. 2, PS 2011, Nr 6; M. Ślęzak, Konieczność uzyskania zgody na dokonanie czynności prawnych w świetle art. 17 § 1 i 2 k.s.h., PS 2004, Nr 9; M. Tajer, Status zarządu spółki akcyjnej w organizacji, PS 2008, Nr 9; *taż*, Zakres zastosowania oraz skutki prawne naruszenia art. 17 § 1 i 2 k.s.h., PS 2010, Nr 7-8; *taż*, Zawiązanie spółki akcyjnej i jego charakter prawny, PPH 2006, Nr 7; T. Targosz, Art. 7 KSH – czy rzeczywiście załączek regulacji prawa holdingowego?, Rej. 2003, Nr 1; *tenże*, Nadużycie osobowości prawnej, Kraków 2004; *tenże*, Odpowiedzialność wspólnika wobec wierzycieli spółki, PPH 2003, Nr 4; M. Tarska, Zakres swobody umów w spółkach handlowych, Warszawa 2012; E. Till, Osoby prawne. Projekt rozdziału kodeksu cywilnego z uwagami, Poznań 1921; M.S. Tofel, Wpływ głosów nieważnych na ważność i istnienie uchwały – uwagi na tle art. 89 ustawy o ofercie publicznej, PPH 2006, Nr 11; M. Tomczak, Ważność czynności zarządu, Rzeczp. z 31.10.–1.11.2000 r.; G. Tracz, Spółka komandytowa jako spółka kapitałowa, PUG 1994, Nr 6; A. Turczyn, Interpretacja „decydującego wpływu” jako przesłanki pozycji dominującej w art. 4 § 1 pkt 4 ppkt f k.s.h., PPH 2007, Nr 8; W. Ulatowski, Spółka z o.o. i spółka komandytowa w prawie polskim, cz. 1, MoP 1995, Nr 9; M. Uliasz, Przepisy karne w KSH, MoP 2002, Nr 4; D.A. Verse, Der Gleichbehandlungsgrundsatz im Recht der Kapitalgesellschaften, Tübingen 2006; D. Wajda, Prokura – problemy praktyczne, PPH 2008, Nr 6; *taż*, Zasada równego traktowania i ochrona akcjonariuszy mniejszościowych w prawie europejskim (głosa do wyr. TS UE z 15.10.2009 r. – *Audiolux*), GI. 2011, Nr 1; P. Wąż, Koncern umowy w prawie polskim, PS 2007, Nr 11; *tenże*, Szkoda wyrządzona przez spółkę dominującą wierzycielom spółki zależnej, PS 2008, Nr 5; *tenże*, Środki służące realizacji zasady jawności powiązań koncernowych w kodeksie spółek handlowych, Rej. 2009, Nr 1; E. Wętrys, Skuteczność zapisu na sąd polubowny spółki zależnej wobec spółki dominującej, ADR 2010, Nr 3; H. Wiedemann, Gesellschaftsrecht, t. 1, München 1980; Wierzbowski i in., Prawo, 2012; A.W. Wiśniewski, Kilka uwag w sprawie reformy prawa osobowych spółek handlowych, PPH 2012, Nr 9; *tenże*, Międzynarodowy arbitraż handlowy w Polsce. Status prawny arbitrażu i arbitrów, Warszawa 2011; *tenże*, Niektóre problemy nowej regulacji prawnej handlowych spółek osobowych, Pal. 2001, Nr 11; *tenże*, Prawo, t. 1, 1990, 1998; *tenże*, Prawo, t. 2, 1992; *tenże*, Prawo, t. 3, 1993; *tenże*, Stan obecny i perspektywy zmian polskiego prawa spółek, SI 2000, t. XXXVIII; *tenże*, Stan prywatnego prawa gospodarczego a optymalna wizja kodeksu cywilnego – zagadnienia podmiotowe, PPH 2008, Nr 6; *tenże*, Statut personalny spółek kapitałowych i uznawanie spółek zagranicznych: orzecznictwo Trybunału Wspólnot a reforma polskiego prawa prywatnego międzynarodowego, w: A. Łazowski, R. Ostrihanski (red.), Współczesne wyzwania europejskiej przestrzeni prawnej. Księga pamiątkowa Prof. Eugeniusza Pionka, Kraków 2005; *tenże*, Uznanie zagranicznej osoby prawnej w cieniu art. 17 nowego prawa prywatnego międzynarodowego, w: J. Poczobut (red.), Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego, Warszawa 2013; C. Wiśniewski, Konwersja długu na kapitał zakładowy w spółkach kapitałowych, PPH 1996, Nr 9; *tenże*, Prawa względne jako przedmiot aportu w spółkach kapitałowych, PUG 1991, Nr 5; S. Włodyka, Kodeksowe spółki

atypowe, Warszawa 2004; *tenże*, Prawo koncernowe, Kraków 2003; *tenże* (red.), Prawo spółek, Kraków 1996; *tenże*, Spółka jednoosobowa w prawie polskim, PPH 2002, Nr 8 – dodatek; *tenże*, Zgoda organu spółki kapitałowej na jej czynność prawną, w: *L. Ogiegło, W. Popiołek, M. Szpunar* (red.), Księga pamiątkowa Profesora M. Pazdana, Kraków 2005; *M. Wojtyczek*, Dopuszczalność zawierania tzw. umów holdingowych w świetle przepisów kodeksu spółek handlowych, PS 2002, Nr 5; *A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk*, Prawo cywilne. Żarys części ogólnej, Warszawa 2001; *A. Wowerka*, Osoby prawne i inne jednostki organizacyjne w prawie prywatnym międzynarodowym, SPP 2014, Nr 2, poz. 33; *tenże*, Wskazanie statutu personalnego spółek w kontekście unijnej swobody przedsiębiorczości. Jednolity unijny łącznik w zakresie krajowego międzynarodowego prawa spółek?, w: *J. Poczubut* (red.), Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego, Warszawa 2013; *M. Zachariasiewicz, J. Zralek*, Czy umowa arbitrażowa rozciąga się na podmioty powiązane ze spółką będącą stroną tej umowy?, ADR 2009, Nr 2; *K. Zawada*, Żaskarżanie uchwał współników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz walnego zgromadzenia akcjonariuszy, w: *A. Nowicka* (red.), Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi S. Sołtysińskiemu, Poznań 2004; *Zöllner*, Aktiengesetz, t. 1, 2001; *C. Żuławska*, Aporty w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. Przedmiot i wycena, PrzegSąd 1993, Nr 7–8; *L. Żyżylewski*, Wiele istotnych kwestii nie zostało rozstrzygniętych, Rzeczp. z 20.1.1998 r.

Art. 1. [Zakres regulacji; rodzaje spółek]

§ 1. Ustawa reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.

§ 2. Spółkami handlowymi są: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna.

Spis treści

	Nb		Nb
I. Kodeks jako ustawa ustrojowa o spółkach handlowych	1–17	b. Wpływ prawa unijnego na wyznaczenie statutu personalnego spółki	29–31
A. Uwagi ogólne	1–5	c. Ochrona standardów prawa spółek i bezpieczeństwa obrotu na gruncie teorii siedziby statutowej	32–33
B. Pozakodeksowe przepisy o ustroju spółek handlowych	6–11	d. Zakres podmiotowy statutu personalnego spółki	34–37
C. Kodeks a ustawy szczególne	12–17	e. Zakres przedmiotowy statutu spółki	38
a. Ogólne dyrektywy interpretacyjne	12	C. Spór w kwestii uznania spółki zagranicznej	39–42
b. Przegląd wybranych przepisów ustaw szczególnych	13–17	III. Wpływ prawa unijnego na przepisy Kodeksu oraz ich wykładnię	43–55
II. Zasady stosowania przepisów Kodeksu w wymiarze ponadkrajowym	18–42	A. Przegląd instrumentów zbliżania prawa spółek oraz dyrektywa pronijnej wykładni przepisów Kodeksu	43–52
A. Pojęcie i system regulacji międzynarodowego prawa spółek	18–19	B. Wpływ swobód traktatowych na wykładnię przepisów KSH	53–55
B. Związek problematyki kolizyjnoprawnej i materialnoprawnej	20–21	IV. Pojęcie spółki handlowej jako przedmiotu regulacji Kodeksu	56–66
C. Statut personalny spółki handlowej	22–38	A. Formy prawne spółek, zasada <i>numerus clausus</i> , autonomia woli i spółki atypowe	56–63
a. Wykładnia pojęcia siedziby spółki w art. 17 ust. 1 PPM	22–28	B. Spółki handlowe a spółki cywilne i cicha oraz inne rodzaje zrzeczeń	64–66
1. Wprowadzenie	22–23		
2. Artykuł 17 ust. 1 PPM a metody wyznaczania prawa właściwego dla spółek	24–28		

V. Pominięcie prawnej odrębności spółki i odpowiedzialność przebijająca	67–92
A. Uwagi ogólne	67–74
a. Podmiotowość i osobowość prawna	67–70
b. Odpowiedzialność za zobowiązania	71
c. Pojęcie pominięcia prawnej odrębności spółki	72–74
B. Nadużycie bądź obejście prawa	75–78
C. Celowościowa wykładnia przepisów prawa oraz postanowień umów	79–81

D. Problem odpowiedzialności przebijającej	82–92
a. Uwagi ogólne	82–83
b. Dominacja nad spółką	84
c. Niedokapitalizowanie spółki	85–86
d. Pomieszanie sfer bądź majątków	87–88
e. Odpowiedzialność odszkodowawcza i skarga pauliańska jako surogaty odpowiedzialności przebijającej	89–92

I. Kodeks jako ustawa ustrojowa o spółkach handlowych

A. Uwagi ogólne

- 1 1. Artykuł 1 określa przedmiotowy (§ 1) i podmiotowy (§ 2) zakres unormowania KSH. Obejmuje on wyodrębniony z całokształtu prawa cywilnego **kompleks norm prawnych regulujących ustrój spółek handlowych** wskazanych w art. 1 § 2. Kodeks zawiera tym samym **prawo ustrojowe spółek handlowych** (por. A. Szajkowski, M. Tarska, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 1, 2012, s. 5). Organiczny charakter KSH podkreśla deklaracja art. 1 § 1, wymieniająca najważniejsze, węzłowe obszary regulacji (sfery normowania): tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych. O ustrojowym statusie przesądza ponadto nazwa „kodeks”. Projekt ustawy, pierwotnie wypracowany przez KKPC, nosił tytuł „Prawo spółek handlowych”. Nazwa „kodeks” została ostatecznie nadana w toku prac legislacyjnych.

Uregulowanie ustroju spółek handlowych w odrębnym (w stosunku do KC) KSH nie prowadzi do przełamania zasady jedności prawa cywilnego, o czym przesądza art. 2 (por. uw. do art. 2).

Kodeks zawiera niemal wyłącznie **normy prawa cywilnego**. Wyjątek stanowią przepisy karne, zawarte w tytule V, oraz incydentalne przepisy prawa administracyjnego, przewidujące sukcesję administracyjnoprawną zezwoleń i koncesji w przypadku łączenia się bądź podziału spółek (art. 494 § 2 i 5 oraz art. 531 § 2 i 6) i stanowiące dopełnienie sukcesji praw oraz obowiązków cywilnoprawnych.

- 2 2. Sensem deklaracji art. 1 § 1, obok przesądzenia ustrojowego charakteru Kodeksu i zawartych w nim przepisów, jest **zakreślenie przedmiotowych i podmiotowych obszarów (granic) jego unormowania**. Zabieg ten pozwala porządkować system prawa prywatnego gospodarczego i stanowi przejaw „samoograniczenia” się przez ustawodawcę. Z jednej strony unormowanie zagadnień wskazanych w art. 1 § 1 należy do materii kodeksowej (wymiar „pozytywny”), a tym samym nie powinno znajdować się w innych ustawach, chyba że przemawiają za tym istotne względy merytoryczne bądź określony zespół przepisów stanowi zbiór norm szczególnych wobec Kodeksu. Z drugiej strony KSH nie powinien co do zasady zawierać regulacji wykraczającej poza jego przedmiot wskazany w art. 1 § 1, lecz miejscem takiej regulacji powinny być inne ustawy bądź kodeksy (wymiar „negatywny”).

Dylemat, czy określona materia należy do zakresu KSH, ukazuje przykład **sporu o sposób transpozycji do prawa polskiego Dziesiątej dyrektywy w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych**. W doktrynie poddano krytyce zabieg implementacji przepisów dyrektywy w KSH i podniesiono, że właściwym miejscem powinna być ustawa szczególna, poświęcona wyłącznie temu sposobowi restrukturyzacji (por. A. Szumański, w: *Soltysiński i in.*, Komentarz KSH, t. 4,

2012, s. 14–17; *tenże*, Komentarz KSH, t. 4, 2009, s. 182–185). Stanowisko to wydaje się jednak niezasadne, gdyż Dziesiąta dyrektywa nie wykracza poza zakres podmiotowy ani przedmiotowy Kodeksu (art. 1 § 1), zaś jej transpozycja w ustawie szczególnie doprowadziłaby do niepotrzebnej i szkodliwej dekodyfikacji prawa spółek handlowych (prawa o restrukturyzacjach), bez istnienia ku temu merytorycznych argumentów, a także mogłoby utrudnić adresatom stosowanie przepisów o transgranicznych łączeniach. Łączenia krajowe i transgraniczne stanowią dwie odmiany tego samego procesu transformacji, poddanego przez prawodawcę unijnego koncepcyjnie tożsamemu reżimowi (por. dyrektywa 2011/35/UE dotycząca łączenia się krajowych spółek akcyjnych, która zastąpiła dawną Trzecią dyrektywę). Ze względu na element obcy konieczne jest wszakże zaprojektowanie – obok reguł kolizyjnych, którym jest poddany proces fuzji ponad krajowej – dodatkowych materialnoprawnych instrumentów koordynacji czynności podlegających prawu różnych państw (czemu służy przede wszystkim instytucja zaświadczenia, por. art. 516¹²) oraz instrumentów zabezpieczenia zagrożonych interesów (por. art. 516¹⁰, 516¹¹). Cele te dają się odpowiednio osiągnąć przy pomocy regulacji kodeksowej, co nie koliduje z art. 1 § 1 (por. A. Opalski, W sprawie sposobu, s. 10; *tenże*, Europejskie, s. 447–454; K. Oplustil, M. Spyra, Fuzja, s. 276–277).

3. Kodeks nie normuje organizacji i funkcjonowania innych podmiotów niż spółki handlowe określone w art. 1 § 2. Wskazać tu trzeba m.in. na pokrewną spółce jawnej **spółkę cywilną** oraz **spółdzielnię**, konstrukcyjnie będące zreszzeniami najbliższymi spółkom kapitałowym. Spółka cywilna jest unormowana w KC (art. 860–875 KC), zaś ustroj spółdzielni reguluje PrSpółdz. Tym bardziej KSH nie normuje generalnie zagadnień ustroju wszelkich typów zreszeń (korporacji) ani wszystkich przedsiębiorców (por. poniżej, pkt IV.C).

4. Nieliczne przepisy Kodeksu mogą być postrzegane jako **wykraczające poza jego podmiotowy bądź przedmiotowy zakres**, proklamowany art. 1 § 1. Artykuł 26 § 4–6 reguluje dobrowolne przekształcenie spółki cywilnej w spółkę jawną, zaś art. 551 § 2–3 – przekształcenie spółki cywilnej w spółkę handlową inną niż spółka jawna. Z kolei przepisy art. 584¹–584¹³ normują przekształcenie przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną w spółkę kapitałową. Formalnie rzecz ujmując, wszystkie grupy norm wykraczają poza zakres art. 1 § 1, gdyż regulują czynności restrukturyzacyjne z udziałem podmiotu innego niż spółka handlowa. Jednak ich umiejscowienie nie stanowi błędu legislacyjnego, gdyż dotyczą materii powstania spółki handlowej w wyniku czynności restrukturyzacyjnej (por. T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz, w: *Siemiątkowski, Potrzeszcz*, Komentarz KSH, t. 1, 2010, s. 30). Nie wydaje się trafne stanowisko A. Szumańskiego (Nowe rodzaje, s. 12), który sformułował „zasadę systemową” umiejscowienia regulacji przekształcenia „nie-spółki” w spółkę handlową w ustawie regulującej podmiot przekształcany, nie zaś podmiot powstały w wyniku przekształcenia. Umieszczenie art. 584¹–584¹³ w ustawie o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej byłoby zabiegiem sztucznym, skoro jest ona w pierwszym rzędzie miejscem regulacji zagadnień natury publicznoprawnej (publicznego prawa gospodarczego). W prawie polskim brak kompleksowego unormowania przekształceń z udziałem różnych typów osób prawnych i jednostek. Wyjątkowe regulacje odnajdujemy w ustawach poświęconych danym typom podmiotów. Przekształcenie spółdzielni pracy (i tylko tego podtypu spółdzielni) w spółkę handlową przewidują art. 203e–203x PrSpółdz. *De lege ferenda* optymalnym zabiegiem wydawałoby się wyodrębnienie całokształtu zagadnień restrukturyzacji osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych do oddzielnej ustawy, jak uczyniono to w niemieckiej ustawie o przekształceniach z 1994 r. (*Umwandlungsgesetz*).

Poza zakres KSH wykraczają art. 155 i 307, odsyłające do odrębnej ustawy w kwestii ustalenia zasad tworzenia na terytorium Polski **oddziałów lub przedstawicielstw przez spółki z o.o. i spółki akcyjne mające siedzibę za granicą**. Spółki kapitałowe z siedzibą za granicą (przez pojęcie siedziby na tle art. 155 i 307 należy rozumieć siedzibę statutową) nie podlegają unormowaniu KSH, o czym przesądzają przepisy prawa prywatnego międzynarodowego (art. 17 PPM). W konsekwencji również tworzenie przez takie spółki oddziałów pozostaje poza zakresem materii kodeksowej. Artykuły 155 i 307 stanowią reminiscencję dawnych art. 161 i art. 310 § 3–4 KH. Istnienie tych ostatnich uzasadniała jednak okoliczność, że uzależniały dopuszczenie oddziałów zagranicznych spółek kapitałowych od zezwolenia właściwych ministrów. Zawierały zatem normy merytoryczne prawa administracyjnego. Jeżeli pominiąc publicznoprawny charakter, mieściły się one w zakresie regulacji KSH jako ustawy normującej całokształt zagadnień prawa handlowego w warunkach braku odpowiednika obecnego art. 1 § 1 KSH. Ponadto odsyłały do aktu wykonawczego w postaci ministerialnego rozporządzenia. Obecne art. 155 i 307 należy ocenić jako *superfluum*. Warunki tworzenia oddziałów spółek zagranicznych określa ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (art. 85 i n. SwobDziałGospU).

- 5 5. Termin „ustawa”, którym posługuje się art. 1 § 1, jest używany w pierwszej kolejności na oznaczenie samego KSH. Tak należy interpretować pojęcie ustawy na tle m.in. art. 2, art. 4 § 1 [„użyte w ustawie określenia oznaczają (...)”] czy art. 4 § 2. Posłużenie się terminem „ustawa” jest następstwem ustalenia pierwotnej nazwy Kodeksu jako „ustawa – Prawo spółek handlowych”. Dopiero na końcowym etapie prac legislacyjnych projekt awansował do rangi Kodeksu, co nie wpłynęło jednak na odpowiednią korektę samych jego przepisów przez zastąpienie odesłań. Jednocześnie w wielu innych kodeksowych przepisach przez „ustawę” należy rozumieć nie tylko przepisy samego Kodeksu, lecz także innych ustaw, a ponadto wszelkich pozaustawowych norm prawnych w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP. Dotyczy to np. art. 15 § 1, art. 17 i 19. Ustalenie właściwego znaczenia terminu „ustawa” wymaga zatem każdorazowo odrębnej interpretacji uwzględniającej funkcję przepisu, w którym pojęcie to jest wykorzystywane. Wątpliwości nie budzi natomiast posłużenie się terminem „odrębna ustawa”, czyli ustawa inna niż Kodeks (por. np. art. 6 § 7, art. 86 § 2, art. 87) – por. *T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz, w: Siemiątkowski, Potrzeszcz, Komentarz KSH, t. 1, 2010, s. 41.*

B. Pozakodeksowe przepisy o ustroju spółek handlowych

- 6 1. Materia spółek handlowych jest unormowana w KSH w sposób kompleksowy, co odpowiada deklaracji art. 1 § 1. Niemniej jednak niektóre zagadnienia ustrojowe (bądź okołoustrojowe) nieuchronnie muszą znajdować się poza Kodeksem, co jest podyktowane zróżnicowanym przyczynami. Chodzi tu przede wszystkim o:
- 1) ujawnianie informacji o spółkach w publicznym rejestrze, unormowane w KRSU;
  - 2) prowadzenie rachunkowości i sprawozdawczości finansowej spółek, uregulowane w RachU, a częściowo także w BiegiRewU;
  - 3) upadłość spółek, normowaną PrUpadł;
  - 4) szczególnie reżim spółek publicznych, wynikający z OferPublU.
- 7 2. **Ustawa o KRS** awansowała w systemie polskiego prawa prywatnego gospodarczego do roli aktu *quasi*-ustrojowego, co było wynikiem przyjęcia wadliwej koncepcji reform prawa gospodarczego. Uchwalona w 1997 r., stanowiła pierwszy z aktów „wielkiej reformy” prawa gospodarczego. Wobec braku uprzedniego ujęcia podstawowych zasad prawa oraz postępowania rejestrowego odpowiednio w KC

i w KPC, KRSU, zamiast przypisania jej roli wykonawczej w stosunku do przepisów KSH, KC i innych ustaw określających ustrój przedsiębiorców, sama stała się aktem współdeterminującym ten ustrój (por. A.W. Wiśniewski, Stan prywatnego, s. 12–14, 23).

Błędna funkcja przypisana KRSU oraz brak jej harmonizacji z przepisami KSH skutkują nieuzasadnioną ingerencją w materię ustrojową, objętą zakresem art. 1 § 1. Klasyycznego przykładu dostarcza interpretowanie przepisów ustawy o KRS jako wprowadzających „tylnymi drzwiami” obowiązek **wskazywania przedmiotu działalności spółek w aktach założycielskich zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności** (PKD), mimo że obowiązku takiego nie ustanawiają przepisy kodeksowe (art. 25 pkt 3, art. 91 pkt 2, art. 105 pkt 2, art. 130 pkt 2, art. 157 § 1 pkt 2, art. 304 § 1 pkt 2). Źródłem nakazu jest techniczny przepis określający treść wpisu przedmiotu działalności w odpowiedniej rubryce rejestru (art. 40 pkt 1 KRSU). W praktyce przyjęto, że skoro przedmiot działalności ujawniony w rejestrze ma odpowiadać treści aktu założycielskiego, to również ten akt powinien wskazywać ów przedmiot zgodnie z PKD. Przepis art. 40 pkt 1 KRSU wpłynął na deformację (a w istocie unicestwienie) funkcji, jaka zgodnie z utrwaloną tradycją KH przypadła określeniu przedmiotu działalności (przedmiotu przedsiębiorstwa) w akcie założycielskim. Wyznaczał on obszary, w których wspólnicy zezwolili zarządzającym na prowadzenie interesów spółki, co stanowiło najprostszy instrument ochrony przed samowolą piastunów. Wspólnicy ograniczali swobodę prowadzenia spraw spółki, ze skutkiem wprowadzonym wyłącznie wewnątrz, lecz widocznym dla kontrahentów. Ponadto w razie istotnej zmiany przedmiotu działalności spółki akcyjnej akcjonariusze mniejszościowi, którzy opowiedzieli się przeciwko przegłosowanej zmianie statutu, zyskiwali prawo odkupu akcji, a tym samym prawo „wyjścia” ze spółki (art. 409 § 3–5 KH). Obecnie prawo takie przyznaje art. 416 § 4 KSH, jednak przepis ten jest praktycznie martwy. Nie tylko trudno bowiem określić, co jest „istotną” zmianą przedmiotu działalności, jeżeli jest on klasyfikowany zgodnie z PKD, ale powszechną praktyką jest wskazywanie o wiele szerszego obszaru zaangażowania spółek w stosunku do faktycznie wykonywanego i tworzenie rozbudowanych katalogów, dostosowanych do systematyki PKD, a w konsekwencji pozbawionych hierarchii ważności. *De lege lata* zarysowane funkcje oznaczenia przedmiotu działalności ustąpiły pola dziwacznej funkcji „statystycznej”, którą odzwierciedla klasyfikowanie obszarów aktywności spółek według kryteriów służących analizie makroekonomicznej. Nowelizacja art. 40 pkt 1 KRSU, dokonana ustawą z 26.6.2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1161), pogłębiła wadliwość regulacji, gdyż ograniczyła obowiązek ujawniania przedmiotu działalności do 10 pozycji, co podważa z kolei funkcję informacyjną przedmiotu działalności dla uczestników obrotu.

Innym przykładem braku korelacji między KSH a KRSU jest **obowiązek ujawniania w rejestrze treści umów spółek osobowych**, wynikający z generalnego przepisu art. 9 ust. 3–4 KRSU, obejmującego wszystkie typy spółek. Tymczasem spółki osobowe, z wyjątkiem niektórych spółek komandytowo-akcyjnych, stanowią prywatne przedsięwzięcia zamkniętego kręgu osobiście zaangażowanych i osobiście odpowiedzialnych wspólników, co czyni niecelowym i wręcz szkodliwym ujawnianie wrażliwych informacji dotyczących m.in. zasad wnoszenia wkładów czy sposobu podziału zysku. Obecny stan prowadzi do praktyki kształtowania umów spółek w sposób, który nie odzwierciedla rzeczywistego kształtu porozumienia między wspólnikami, co zagraża bezpieczeństwu inwestycji zwłaszcza w razie powstania między nimi sporu. Zakres jawności danych o spółkach, w tym ich aktów założycielskich, stanowi materię

merytorycznego prawa spółek, nie zaś techniczne zagadnienie prawa rejestrowego. Określenie w KRSU danych o spółkach ujawnianych w rejestrze doprowadziło do faktycznej utraty znaczenia przepisów kodeksowych określających treść zgłoszenia spółek do rejestru (art. 26, 93, 110, 133, 166, 318) – por. A.W. Wiśniewski, Stan prywatnego, s. 14, 17–18.

- 8 3. Kodeks handlowy w pierwotnej wersji zawierał ogólne przepisy o **rachunkowości**, obejmujące wszystkich kupców rejestrowych (dział V – „Rachunkowość kupiecka”, art. 54–59 KH) oraz odrębne przepisy poświęcone rachunkowości spółek z o.o. (art. 244–253 KH) i spółek akcyjnych (art. 418–430 KH). W okresie przedwojennym materia rachunkowości spółek stanowiła integralny składnik prawa handlowego. W niektórych systemach prawa obcego problematyka ta jest zresztą do dziś normowana kodyfikacją prawa handlowego (por. § 238–342e HGB (księga trzecia – „Księgi handlowe”). Ze względu na zmianę uwarunkowań gospodarczych po 1989 r. przepisy KH poświęcone rachunkowości okazały się oczywiście nieadekwatne i przestarzałe. Przepisy ogólne, obejmujące wszystkich kupców rejestrowych, zostały uchylone już przez PWKC w 1964 r. Jednocześnie uwarunkowania transformacji ustrojowej wymusiły unormowanie zagadnień rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w odrębnej ustawie, która objęłaby ogół przedsiębiorców (podmiotów gospodarczych). Wraz z wejściem w życie RachU, co nastąpiło 1.1.1995 r., uchylono przepisy art. 244–252, 418–420, 422–426 i 428 KH. Moc zachowały jedynie art. 253, 421, 427 i 429–430 KH, dotyczące obowiązku sygnalizacji znacznych strat spółki (obowiązek zwołania zgromadzenia spółki kapitałowej), porządkowych obowiązków w związku ze sporządzeniem sprawozdania finansowego oraz zasad wynagradzania członków organów z zysku spółki. Przepisy te zostały z niewielkimi modyfikacjami przeniesione do KSH i znalazły miejsce przede wszystkim w częściach Kodeksu poświęconych zgromadzeniom spółek kapitałowych. Zasadność zabiegu pozostawienia przepisów o rachunkowości poza zakresem regulacji KSH nie budzi wątpliwości (por. Uzasadnienie projektu ustawy – Prawo spółek handlowych, SP 1999, Nr 1–2, s. 156).

Obecny podział materii ustrojowej między KSH a RachU zasada się na słusznym założeniu, że **reguły tworzenia kapitałów własnych spółek i dysponowania nimi powinny określać wyłącznie przepisy kodeksowe adresowane do poszczególnych typów spółek** (por. przede wszystkim art. 52–54, 154, 179, 192, 195, 199 § 6, art. 200 § 2–4, art. 260, 263–265, 308–309, 348 § 1, art. 349 § 2, art. 360, art. 362 § 2, art. 363 § 5–6, art. 378 § 2, art. 392 § 2, art. 396, 442–443, 455–458). Zasada ta doznaje tylko nielicznych wyjątków (por. art. 36a RachU). Ustawa o rachunkowości określa natomiast pozostałe reguły rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, w tym sporządzania, zatwierdzania i ogłaszania jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych (art. 45–70 RachU). Kodeks zawiera natomiast przepisy przesądzające o kompetencji w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdań finansowych oraz nieliczne reguły organizacyjne pozostające na styku obszaru kodeksowego oraz RachU (art. 231 i 395). Ustawa o rachunkowości obejmuje także problematykę odpowiedzialności za zgodność z prawem i rzetelność sprawozdań finansowych (art. 4a RachU) – por. także incydentalny przepis art. 10¹, którego umiejscowienie w KSH jest dyskusyjne.

Ustawa o rachunkowości określa również ramowo zakres obowiązku badania sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów. Zasady badania znajdują rozwinięcie w przepisach **BiegiRewU**. Artykuł 86 BiegiRewU ingeruje istotnie w materię ustroju spółek handlowych, gdyż przewiduje powoływanie w tzw. jednostkach zainteresowania publicznego (którymi są emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym, banki krajowe i zakłady ubezpieczeń) komitetu audytu, stano-

wiącego wewnątrz gremium rady nadzorczej, podołane do monitorowania procesu sprawozdawczości finansowej, niezależności biegłego rewidenta i rekomendowania jego wyboru.

4. Niekwestionowana jest zasadność unormowania problematyki **upadłości spółek** 9 w odrębnej ustawie, skierowanej do ogółu przedsiębiorców, względnie obejmującej także inne podmioty. Także w tym obszarze podział materii między KSH a prawo upadłościowe nie jest jednak całkowicie rozłączny. Kodeks zawiera nieliczne normy przynależne systemowo do prawa upadłościowego. Wskazać należy na art. 299, ustanawiający odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. za zobowiązania spółki w razie zaniedbania zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Ustawa z 15.5.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2015 r. poz. 978) uchyliła art. 14 § 3, przewidujący przekwalifikowanie *ex lege* pożyczki udzielonej spółce kapitałowej przez jej wspólnika na wkład w razie upadłości spółki.

5. Przepisy ustrojowe dotyczące **spółek publicznych** zawiera ustawa z 29.7.2005 r. 10 o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Spółką publiczną jest spółka, której co najmniej jedna akcja jest zdematerializowana w rozumieniu przepisów ObrInFinU. Wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji (art. 72–81 OferPubU) stanowią instrument ochrony akcjonariuszy mniejszościowych spółek publicznych, zapewniający im prawo „wyjścia” ze spółki przez zbycie akcji w zamian za rynkową cenę wobec przejęcia kontroli nad spółką przez akcjonariusza, względnie w celu zapobieżenia tzw. efektowi popytowemu i zapewnienie jawności transakcji nabycia znacznych pakietów akcji. Wezwanie do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji należy kwalifikować jako ofertę, skierowaną do nieoznaczonego adresata, zawarcia adhezyjnych umów sprzedaży bądź zamiany akcji spółki publicznej.

Ustrojowy charakter mają również przepisy poświęcone przymusowemu wykupowi, przymusowemu odkupowi oraz prawu mniejszości żądania powołania rewidenta do spraw szczególnych (art. 82–86 OferPubU). Zawierają one odpowiedzialności regulacji kodeksowych, skierowanych do niepublicznych spółek akcyjnych (art. 418 i 418¹ KSH) oraz spółek z o.o. (art. 223–226).

6. Normy dotyczące ustroju spółek zawiera ustawa z 25.4.2008 r. o **uczestnictwie** 11 **pracowników w spółce powstałej w wyniku transgranicznego połączenia się spółek** (Dz.U. Nr 86, poz. 525).

C. Kodeks a ustawy szczególne

a. Ogólne dyrektywy interpretacyjne

1. Materia wskazana w art. 1 § 1 (tworzenie, organizacja, funkcjonowanie, 12 rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych) jest normowana poza Kodeksem spółek handlowych przez ustawy szczególne dotyczące określonych **kategorii spółek**. Przepisy tych ustaw stanowią *lex specialis* wobec przepisów Kodeksu. Zawierają zwykle normy *iuris cogentis*, które wyłączają bądź ograniczają stosowanie norm Kodeksu w zakresie swojej regulacji, względnie powinny być stosowane równolegle wobec przepisów kodeksowych i modyfikują wynik uzyskany wyłącznie na podstawie norm kodeksowych. Zgodnie z orz. TK z 18.10.1994 r. (K 2/94, OTK 1994, Nr 2, poz. 36), kodeksom przypada wprawdzie szczególne miejsce w systemie prawa ze względu na dążenie ustawodawcy do stworzenia koherentnej, względnie zupełnej i trwałej regulacji określonej dziedziny prawa, jednak nie towarzyszy temu zapewnienie im nadrzędnej pozycji w hierarchii źródeł prawa, wyższej w stosunku do „zwykłych” ustaw.

[Przejdź do księgarni →](#)